Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (üheksas koda viieliikmelises koosseisus)

2. september 2026*

Keskkond – Määrus (EL) 2018/842 – Kasvuhoonegaaside aastase heite vähendamine – Liikmesriikidele aastateks 2023–2030 eraldatud kasvuhoonegaaside aastaste lubatud heitkoguse ühikute läbivaatamine – Rakendusotsus (EL) 2023/1319 – Vaide rahuldamata jätmine – Määruse (EÜ) nr 1367/2006 artikli 10 lõige 1 – Århusi konventsioon – Määruse (EL) 2021/1119 ja määruse (EL) 2023/857 (millega kehtestatakse ELi 2030. aasta kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgid) peale esitatud vaide põhjendused – Komisjoni rakendamisvolitused – ELTL artikli 291 lõige 2 – Vaide põhjendused, mis on seotud mõjuhinnanguga – Seadusandlik algatus

Kohtuasjas T-120/24,

Global Legal Action Network, asukoht Galway (Iirimaa),

Climate Action Network Europe (CAN-Europe), asukoht Brüssel (Belgia),

esindajad: *barrister* H. Leith ning *solicitors* A. Kelly-Desmond ja R. Wall,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: D. Milanowska, G. Wils ja B. De Meester,

kostja,

ÜLDKOHUS (üheksas koda viieliikmelises koosseisus),

nõupidamiste ajal koosseisus: koja president L. Truchot (ettekandja), kohtunikud H. Kanninen, P. Nihoul, M. Sampol Pucurull ja T. Perišin,

kohtusekretär: ametnik M. Zwozdziak-Carbonne,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades 24. septembri 2025. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

kohtuotsuse

1 Hagejad Global Legal Action Network ja Climate Action Network Europe (CAN-Europe) paluvad ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis tühistada Euroopa Komisjoni 14. detsembri 2023. aasta otsuse Ares(2023) 8595389, millega komisjon jättis rahuldamata nende vaide komisjoni 28. juuni 2023. aasta rakendusotsuse (EL) 2023/1319, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2020/2126, et vaadata läbi liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkogused ajavahemikus 2023–2030 (ELT 2023, L 163, lk 9), peale (edaspidi „vaidlustatud otsus“).

I. Vaidluse õiguslik raamistik

A. ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon ja esimene eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 40% võrreldes 1990. aasta tasemega

2 New Yorgis (Ameerika Ühendriigid) võeti 9. mail 1992 vastu Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsioon (EÜT 1994, L 33, lk 13; ELT eriväljaanne 11/19, lk 167; edaspidi „ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon“), mille eesmärk on saavutada kasvuhoonegaaside kontsentratsiooni stabiliseerumine atmosfääris tasemeni, mis võimaldab vältida inimtegevusest tulenevaid ohtlikke kliimasüsteemi häireid. Nimetatud raamkonventsiooni osalised võtsid 11. detsembril 1997 selle alusel vastu ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokolli (EÜT 2002, L 130, lk 4; ELT eriväljaanne 11/42, lk 24).

3 ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja selle Kyoto protokolli alusel kiitis Euroopa Ülemkogu oma 23.–24. oktoobri 2014. aasta järeldustes heaks ELi kliima- ja energiapoliitika raamistiku aastani 2030. Selles raamistikus seati siduv eesmärk vähendada ELi kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks vähemalt 40% võrreldes 1990. aasta tasemega.

B. Pariisi kokkulepe

4 Pariisis (Prantsusmaa) 30. novembrist kuni 12. detsembrini 2015 toimunud 21. konverentsi tulemusel võtsid ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osalised kliimamuutuste suhtes võetavate ülemaailmsete meetmete tugevdamiseks vastu Pariisi kokkuleppe (ELT 2016, L 282, lk 4).

5 Pariisi kokkuleppe artikli 2 lõike 1 punkti a kohaselt on selle kokkuleppe eesmärk tugevdada kliimamuutuste ohu suhtes võetavaid ülemaailmseid meetmeid, eeskätt täita Pariisi kokkuleppe eesmärki hoida üleilmse keskmise temperatuuri tõus tuntavalt alla 2 °C võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega ning püüda piirata temperatuuri tõusu 1,5 kraadini võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega.

6 Ühtlasi on Pariisi kokkuleppe artiklis 3 ette nähtud:

„Riiklikult kindlaksmääratud panusena kliimamuutuste ohjamiseks võetavatesse ülemaailmsetesse meetmetesse peavad osalised tegema artiklites 4, 7, 9, 10, 11 ja 13 määratletud ulatuslikke jõupingutusi ning nendest teada andma, et saavutada kokkuleppe artiklis 2 sätestatud eesmärk. Kõigi osaliste jõupingutused kujutavad endast edasiminekut aja jooksul, samas arvestades vajadusega toetada arenguriikidest osalisi käesoleva kokkuleppe tõhusaks täitmiseks.“

7 Euroopa Liit kirjutas Pariisi kokkuleppele alla 22. aprillil 2016 vastavalt Euroopa Liidu Nõukogu 11. aprilli 2016. aasta otsusele (EL) 2016/590 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel allakirjutamise kohta (ELT 2016, L 103, lk 1) ning seejärel kiideti see heaks vastavalt nõukogu 5. oktoobri 2016. aasta otsusele (EL) 2016/1841 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT 2016, L 282, lk 1). Pariisi kokkulepe jõustus 4. novembril 2016.

C. Määrus (EL) 2018/842, esimene eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 30% võrreldes 2005. aasta tasemega ja rakendusotsus 2020/2126

8 Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 30. mail 2018 vastu määruse (EL) 2018/842, milles käsitletakse liikmesriikide kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heidet aastatel 2021–2030, millega panustatakse kliimameetmetesse, et täita Pariisi kokkuleppega võetud kohustused, ning millega muudetakse määrust (EL) nr 525/2013 (ELT 2018, L 156, lk 26).

9 Määruse 2018/842 artikli 1 kohaselt ja kooskõlas eespool punktis 3 nimetatud eesmärgiga sätestati nimetatud määruses aastateks 2021–2030 liikmesriikide kohustused vähima nõutava panuse osas, et saavutada liidu eesmärk vähendada sama määruse artikliga 2 hõlmatud sektorites kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 30% võrreldes 2005. aasta tasemega, ning sellega aidatakse saavutada Pariisi kokkuleppe eesmärke. Samuti on selles sätestatud õigusnormid aastaks eraldatavate kasvuhoonegaaside heitkoguse ühikute kindlaksmääramise kohta ja liikmesriikide edusammude hindamiseks miinimumeesmärkide täitmisel.

10 Selles kontekstis on määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud, et komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse kindlaks igale liikmesriigile aastaks eraldatud heitkoguste ühikud aastateks 2021–2030 CO_2-ekvivalenttonnides.

11 Nii võttis komisjon vastu 16. detsembri 2020. aasta rakendusotsuse (EL) 2020/2126, milles määratakse kindlaks liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkogused ajavahemikul 2021–2030 vastavalt määrusele 2018/842 (ELT 2020, L 426, lk 58).

D. Komisjoni 17. septembri 2020. aasta teatis ja mõjuhinnang, Euroopa kliimamäärus ja teine eesmärk vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet 55% võrreldes 1990. aasta tasemega

12 Komisjon võttis 17. septembril 2020 vastu teatise Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa 2030. aasta kliimaeesmärgi suurendamine: investeerimine kliimaneutraalsesse tulevikku meie inimeste hüvanguks“ (COM(2020) 562 (final)) (edaspidi „17. septembri 2020. aasta teatis“).

13 17. septembri 2020. aasta teatises ja kooskõlas komisjoni 17. septembri 2020. aasta töödokumendiga – mõjuhinnang SWD(2020) 176 (final) (edaspidi „17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang“) märkis komisjon, et tollal kehtinud poliitika- ja õiguslik raamistik ei võimaldanud liidul täita Pariisi kokkuleppe alusel võetud kohustusi, ning tegi ettepaneku muuta oma kasvuhoonegaaside heite vähendamise kava, et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus ja vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks 55% võrreldes 1990. aasta tasemega.

14 Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 30. juunil 2021 vastu määruse (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (ELT 2021, L 243, lk 1; edaspidi „Euroopa kliimamäärus“).

15 Euroopa kliimamääruse artiklis 1 on sätestatud ühelt poolt siduv eesmärk jõuda liidus 2050. aastaks kliimaneutraalsuseni, et saavutada Pariisi kokkuleppe artikli 2 lõike 1 punktis a sätestatud pikaajaline temperatuurieesmärk, ja teiselt poolt kogu liitu hõlmav siduv eesmärk vähendada liidus 2030. aastaks kasvuhoonegaaside netoheidet.

16 Vastavalt komisjoni ettepanekule, mis sisaldus 17. septembri 2020. aasta teatises, on Euroopa kliimamääruse artikli 4 lõikes 1 liidu kliimaalaste vahe-eesmärkide kohta sätestatud 2050. aastaks kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks uus siduv 2030. aasta kliimaeesmärk vähendada liidus kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega (edaspidi „teine eesmärk 2030/1990“).

E. Määrus (EL) 2023/857, teine eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 40% võrreldes 2005. aasta tasemega ja rakendusotsus 2023/1319

17 Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 19. aprillil 2023 vastu määruse (EL) 2023/857, millega muudetakse määrusi 2018/842 ja (EL) 2018/1999 (ELT 2023, L 111, lk 1).

18 Teise eesmärgi 2030/1990 kohaselt muudeti määruse 2023/857 artikliga 1 määruse 2018/842 artiklit 1, et lisada sellesse liidu uus eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks selle määruse artiklis 2 nimetatud sektorites 40% võrra võrreldes 2005. aasta tasemega (edaspidi „teine eesmärk 2030/2005“).

19 Vastavalt määrusele 2018/842, mida on muudetud määrusega 2023/857, võttis komisjon 28. juunil 2023 vastu rakendusotsuse 2023/1319.

20 Rakendusotsuse 2023/1319 artiklis 1 on sätestatud, et rakendusotsuse 2020/2126 II lisa asendatakse uute sätetega, millega ühelt poolt võetakse üle liikmesriikidele varem rakendusotsusega 2020/2126 aastateks 2021 ja 2022 eraldatud aastased heitkogused ning teiselt poolt kehtestatakse igale liikmesriigile uued aastaks eraldatud heitkogused CO_2 ekvivalenttonnides aastateks 2023–2025.

II. Vaidluse taust

21 Hagejad esitasid 23. augustil 2023 komisjonile rakendusotsuse 2023/1319 peale vaide Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. septembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1367/2006 keskkonnainfo kättesaadavuse, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise Århusi konventsiooni sätete kohaldamise kohta liidu institutsioonide ja organite suhtes (ELT 2006, L 264, lk 13) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2021. aasta määrusega (EL) 2021/1767 (ELT 2021, L 356, lk 1)) (edaspidi „Århusi määrus“) artikli 10 lõike 1 alusel. Täpsemalt viitasid hagejad selle vaide IV ja V punktis menetluslikele ja sisulistele puudustele, mis nende hinnangul mõjutavad Euroopa kliimamääruses kindlaks määratud ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangust tulenevat teist eesmärki 2030/1990 ning rakendusotsust 2023/1319.

22 Komisjon jättis 14. detsembri 2023. aasta vaidlustatud otsusega eespool punktis 21 nimetatud vaide vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendusel, et määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud pädevuse delegeerimine, mille alusel ta võttis vastu rakendusotsuse 2023/1319, on kohustuslik. Nii märkis komisjon, et tal on õigusaktist tulenev kohustus määrata selle määruse tõhusaks rakendamiseks kindlaks aastaks eraldatud heitkogused, ilma et tal oleks poliitilist või strateegilist mänguruumi. Ühtlasi pidas komisjon vastuvõetamatuks vaide IV punkti põhjendusi, millega hagejad kritiseerisid 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut. Teise võimalusena täpsustas komisjon, et ükski hagejate esitatud vaide põhjustest ei sea rakendusotsuse 2023/1319 õiguspärasust kahtluse alla, mistõttu jättis ta nende vaide ühtlasi rahuldamata põhjendamatuse tõttu.

III. Nõuded

23 Hagejad paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

24 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

IV. Õiguslik käsitlus

25 Hagejad põhjendavad oma hagi sisuliselt kahe väitega, millest esimese kohaselt on rikutud õigusnorme, täpsemalt keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni (ELT 2005, L 124, lk 1; edaspidi „Århusi konventsioon“) artikli 9 lõikeid 2 ja 3 ning Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkte f ja g ning artiklit 10, samuti on tehtud hindamisviga, kuna komisjon jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata nende vaide IV punkti põhjendused, ja teise väite kohaselt on rikutud õigusnormi või tehtud ilmseid hindamisvigu, kuna komisjon jättis vaide põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

A. Esimene väide, et on rikutud õigusnorme, täpsemalt Århusi konventsiooni artikli 9 lõikeid 2 ja 3, Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkte f ja g ja artiklit 10 ning tehtud hindamisviga, sest komisjon lükkas vastuvõetamatuse tõttu tagasi vaide IV punkti põhjendused

26 Esimest väidet põhjendavad hagejad sisuliselt kolmes osas, millest esimene puudutab Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktide f ja g ning artikli 10 rikkumist, teine Århusi konventsiooni artikli 9 lõigete 2 ja 3 rikkumist ning kolmas hindamisviga vaide põhjenduste analüüsimisel.

27 Komisjon väidab, et hagejate argumendid ei ole põhjendatud ning et lisaks on esimene ja kolmas väiteosa vastuvõetamatud.

28 Enne käsitletava väite kolmanda osa, seejärel teise ja viimaks esimese osa analüüsimist tuleb meenutada vaidlustatud otsuse põhjendusi, mis puudutavad vaide IV punkti.

1. Vaidlustatud otsuse põhjendused, mis käsitlevad vaide IV punkti

29 Kõigepealt olgu täheldatud, et vaidlustatud otsus koosneb komisjoni kirjast ja lisast „Komisjoni hinnang vaidele, mis esitati komisjoni 28. juuni 2023. aasta rakendusotsuse (EL) 2023/1319, millega muudetakse rakendusotsust (EL) 2020/2126, et vaadata läbi liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkogused ajavahemikus 2023–2030, kohta“ (edaspidi „vaidlustatud hinnang“).

30 Esimesena leidis komisjon vaidlustatud hinnangu punktis 3.1 – mis sisaldas sissejuhatavaid märkusi hagejate poolt 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta esitatud argumentide vastuvõetamatuse kohta –, et selle mõjuhinnangu peale esitatud vaide IV punkti põhjendused on vastuvõetamatud kolmel põhjusel. Esiteks märkis komisjon, et kuna Euroopa kliimamäärusega kehtestatud teine eesmärk 2030/1990 tuleneb selle mõjuhinnangu järeldustest, on rakendusotsuse 2023/1319 ja selle mõjuhinnangu vahel, mis esitati seadusandliku algatuse raames, sisuline seos, mistõttu ei olnud hagejatel alust väita, et selles mõjuhinnangus mainitud kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide väidetav puudulikkus kujutab endast rakendusotsuses 2023/1319 arvesse võetud eesmärkide puudulikkusest erinevat viga. Teiseks leidis komisjon, et hagejad ei ole viidanud puudustele rakendusotsuses 2023/1319 endas – arvestades määrust 2018/842 –, mis tema hinnangul kujutab endast asjakohast keskkonnaõigust, et hinnata selle otsuse õiguspärasust Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f järgi. Kolmandaks on 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang komisjoni väitel töödokument, millel ei ole siduvat õigusjõudu, mistõttu see ei ole haldusakt nimetatud määruse artikli 2 lõike 1 punkti g tähenduses, ning isegi kui eeldada vastupidist, on hagejate õigus seda vaidlustada aegunud, võttes arvesse määruse artikli 10 lõikes 1 kehtestatud kaheksanädalast tähtaega.

31 Teisena tuleb märkida, et vaidlustatud hinnangu punktis 3.2, milles on käsitletud menetluslikke ja sisulisi puudusi, mille hagejad esitasid rakendusotsuse 2023/1319 kohta eraldi võetuna, vastas komisjon hagejate vaide punktidele 94–96 nii, et nimetatud rakendusotsuse õiguslikuks aluseks olev ja määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud volitus on kohustuslik ega anna sellele institutsioonile õigust teha aastaks eraldatud heitkoguste kindlaksmääramisel poliitilist ega avaliku poliitikaga seotud valikut.

32 Komisjon täpsustas ka, et liidu 2030. aastaks seatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgi ambitsioonikuse taseme määrusega 2018/842 hõlmatud sektorites ja seega liikmesriikide panuse taseme selle eesmärgi saavutamisse määrasid kindlaks kaasseadusandjad kõnealuses määruses, kasutades lineaarsetel trajektooridel põhinevat arvutusmeetodit.

33 Komisjon järeldas sellest, et liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkoguste kindlaksmääramine on samaväärne aritmeetilise toiminguga, mille ta pidi tegema liikmesriikide esitatud inventuuriandmete alusel, mille tulemus vormistati seejärel komiteemenetluse kohaselt vastu võetud rakendusotsuses.

34 Selle arutluskäigu lõpus järeldas komisjon, et määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud volitus ei anna talle pädevust, mis võimaldaks tal läbi vaadata Euroopa kliimamääruse artikli 4 lõikes 1 sätestatud teist eesmärki 2030/1990, ning et niisugune läbivaatamine läheks kaugemale rakendamispädevusest, mis tal on ELTL artikli 291 alusel.

35 Viimaks kordas komisjon vaidlustatud hinnangu punktis 3.5 – mis kujutab endast tema üldist järeldust –, et määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud volitus, mille alusel ta võttis vastu rakendusotsuse 2023/1319, on aastaks eraldatud heitkoguste kindlaksmääramiseks kohustuslik ega anna talle õigust teha selle määruse rakendamisel poliitilist ega avaliku poliitikaga seotud valikut.

36 Nii lükkas komisjon vaidlustatud hinnangu punktis 3.4 – mis puudutab teise eesmärgi 2030/1990 peale hagejate esitatud vaide IV punktis esile toodud menetluslikke ja sisulisi puudusi – need argumendid põhjendamatuse tõttu tagasi. Nimelt märkis komisjon vaidlustatud hinnangu selle punkti sissejuhatavates märkustes, olles viidanud punktis 3.1 esitatud vastuvõetamatuse põhjustele, et ta peab oluliseks võtta seisukoht hagejate esitatud mitmesuguste argumentide kohta, võttes arvesse teise eesmärgi 2030/1990 põhimõttelist tähtsust liidu kliimapoliitikas ja õiguslikus raamistikus ning liidu panust ülemaailmsetesse jõupingutustesse kliimamuutuste vastu võitlemisel.

37 Tuleb tõdeda, et hagejate esimese väite põhjendamiseks esitatud argumentidega vaieldakse vastu üksnes eespool punktides 30–35 nimetatud vastuvõetamatuse põhjustele.

2. Kolmas väiteosa, mille kohaselt on tehtud hindamisviga vaide põhjenduste analüüsimisel

38 Hagejad märgivad, et vastupidi sellele, mida väitis komisjon, ei soovinud nad vaidlustada teist eesmärki 2030/1990, määrust 2018/842 ega 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut, vaid piirdusid väitega, et neist osadest koosneva õigusliku raamistiku üksikasjalik analüüs oli hädavajalik, et põhjendada nende vaiet, ja tõendada, et rakendusotsus 2023/1319 on keskkonnaõigusega vastuolus.

39 Nii väidavad hagejad, et nende vaie oli esitatud rakendusotsuse 2023/1319 peale, mistõttu järeldus, millega komisjon jättis vaide vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, tuleneb nende argumentide ilmselgelt väärast tõlgendusest.

40 Komisjon leiab, et hagejate kolmanda väiteosa toetuseks esitatud argumendid ei ole põhjendatud ning et igal juhul on need Üldkohtu kodukorra artikli 84 seisukohast uued ja seega vastuvõetamatud.

41 Enne käsitletava väiteosa põhjendatuse analüüsimist tuleb täpsustada selle kohtuliku kontrolli ulatust, mida Üldkohus peab tegema, kui tema menetluses on – nagu käesolevas kohtuasjas – argumendid, mille kohaselt liidu institutsioon, organ või asutus, kellele on esitatud vaie, on teinud tõlgendamisvea või moonutanud vaide põhjendusi.

a) Kohtuliku kontrolli ulatus

42 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et Århusi määruse artikli 10 lõike 1 kohaselt on mis tahes valitsusvälisel organisatsioonil, mis vastab sama määruse artikli 11 nõuetele, õigus esitada akti vastu võtnud institutsioonile vaie põhjendusega, et see akt on keskkonnaõigusega vastuolus (vt selle kohta 12. septembri 2019. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, C-82/17 P, EU:C:2019:719, punkt 37).

43 Nii peab vaide esitaja selleks, et täpsustada keskkonnaõiguse alusel esitatud vaide põhjendusi nõutaval viisil, esitama faktilised asjaolud või õiguslikud argumendid, mis võivad tekitada asjaomasel institutsioonil usutavaid, st arvestatavaid kahtlusi, vaide esemeks olevas aktis antud hinnangu suhtes (vt selle kohta 12. septembri 2019. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, C-82/17 P, EU:C:2019:719, punkt 69, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus TestBioTech *vs.* komisjon T-605/21, ei avaldata, EU:T:2023:648, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

44 Haldusakti peale esitatud vaide eesmärk on seega tuvastada kõnealuse akti väidetav õigusvastasus või põhjendamatus. Vastavalt Århusi määruse artiklile 12 koostoimes määruse artikliga 10 võib vaide esitaja pöörduda liidu kohtusse, esitades hagi pädevuse puudumise, olulise menetlusnormi rikkumise, aluslepingute või selle rakendusnormi rikkumise või võimu kuritarvitamise alusel otsuse peale, millega vaie jäeti põhjendamatuse tõttu rahuldamata (12. septembri 2019. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, C-82/17 P, EU:C:2019:719, punkt 38; vt ka 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus TestBioTech *vs.* komisjon T-605/21, ei avaldata, EU:T:2023:648, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 Sellega seoses ei erine niisuguse kohtuliku kontrolli ulatus, mida Euroopa Liidu kohus teeb Århusi määruse artikli 12 alusel sama määruse artikli 10 alusel esitatud vaide kohta tehtud otsuse peale esitatud tühistamishagi läbivaatamisel, kohtuliku kontrolli ulatusest, mida Üldkohus teeb vahetult ELTL artikli 263 lõigete 2 ja 4 alusel vaidlustatud otsuste põhjenduste paikapidavust läbi vaadates, kui sellised otsused põhinevad keerulistel tehnilistel ja teaduslikel hinnangutel (vt 25. juuni 2025. aasta kohtuotsus ClientEarth *vs.* nõukogu, T-648/22, ei avaldata, EU:T:2025:631, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka 15. detsembri 2016. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, T-177/13, ei avaldata, EU:T:2016:736, punkt 81).

46 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et kui liidu institutsioon peab andma keerulisi hinnanguid, on tal ulatuslik kaalutlusõigus, mille kasutamine allub kohtulikule kontrollile, mis piirdub selle kontrollimisega, ega asjaomase meetme puhul ei ole tehtud ilmset viga või kuritarvitatud võimu või ega pädev asutus ei ole ilmselgelt ületanud oma kaalutlusõiguse piire (vt 25. juuni 2025. aasta kohtuotsus ClientEarth *vs.* nõukogu, T-648/22, ei avaldata, EU:T:2025:631, punkt 106 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka 29. aprilli 2004. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, C-372/97, EU:C:2004:234, punkt 83 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Olgu siiski tõdetud, et juhul, kui liidu institutsioonidel on ulatuslik kaalutlusõigus, on liidu õiguskorras ette nähtud teatavate haldusmenetluses kohaldatavate tagatiste järgimine eriti põhjapaneva tähtsusega. Nende tagatiste seas on muu hulgas pädeva institutsiooni kohustus uurida hoolikalt ja hoolsalt kõiki konkreetse juhtumi asjakohaseid asjaolusid, millel tema hinnang põhineb (vt selle kohta 15. detsembri 2016. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, T-177/13, ei avaldata, EU:T:2016:736, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus TestBioTech *vs.* komisjon, T-606/21, ei avaldata, EU:T:2023:649, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 Nimelt on eespool punktis 47 mainitud hoolsuskohustus hea halduse põhimõtte lahutamatu osa ning see on üldnormina kohaldatav liidu ametiasutuste tegevusele oma kaalutlusõiguse teostamisel (vt selle kohta 22. novembri 2017. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Bilbaína de Alquitranes jt, C-691/15 P, EU:C:2017:882, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 16. juuni 2022. aasta kohtuotsus SGL Carbon jt *vs.* komisjon, C-65/21 P ja C-73/21 P – C-75/21 P, EU:C:2022:470, punkt 31 ning seal viidatud kohtupraktika).

49 Eelkõige on institutsioon, kellele on esitatud vaie, hoolsuskohustuse alusel kohustatud hoolikalt analüüsima kõiki konkreetse juhtumi asjakohaseid asjaolusid, eeskätt vaide esitaja esitatud vaide põhjendusi, mis eeldab, et institutsioon mõistab neid põhjendusi õigesti.

50 Järelikult, kuna vaide põhjenduste õigest mõistmisest sõltub nende põhjendatuse hoolikas ja hoolas kontrollimine ning seega Århusi määrusega antud õiguste ja hea halduse põhimõtte järgimine, tuleb nende õiguste ja selle põhimõtte täieliku tõhususe tagamiseks asuda seisukohale, et kui Üldkohtule esitatakse – nagu käesolevas kohtuasjas – argumendid, mis puudutavad vaide põhjenduste ilmselget väära tõlgendamist või moonutamist, on ta kohustatud kontrollima täies ulatuses seda, selle üle, kas vaidlustatud otsus annab tunnistust sellest, et asjaomane institutsioon mõistis neid põhjendusi õigesti.

51 Lõpuks olgu täpsustatud, et selle küsimusega piirduv täielik kontroll ei mõjuta eespool punktis 46 viidatud kohtupraktika kohaldamist, mis puudutab ilmse hindamisveaga piirduvat kontrolli, kui liidu kohus analüüsib keerulisi hinnanguid, mida asjaomane institutsioon võib sel puhul anda.

52 Neid kaalutlusi arvestades tuleb esiteks vaidlustatud otsuse põhjendusi ning teiseks vaiet ja eeskätt selle IV punkti analüüsides teha otsus käsitletava väiteosa põhjendatuse kohta.

b) Esimese väite kolmanda osa põhjendatus

53 Esiteks tuleb analüüsida argumente, mille hagejad esitasid oma vaide põhjendamiseks, ning teiseks nende argumentide kokkuvõtet, nagu see nähtub vaidlustatud otsusest ja vaidlustatud hinnangust.

1) Hagejate vaide põhjendamiseks esitatud argumendid

54 Tuleb tõdeda, et vaide IV punkt, milles on käsitletud teise eesmärgi 2030/1990 menetluslikke ja sisulisi puudusi, koosneb esiteks esimesest alajaost, mille siht on tõendada, et see eesmärk põhineb ilmselgelt puudulikul hinnangul, ja teiseks teisest alajaost, millega soovitakse tõendada, et see eesmärk ise on ilmselgelt sobimatu.

i) Vaide IV punkti esimene alajagu

55 Vaide IV punkti esimene alajagu koosneb sissejuhatusest (vaide punktid 65–70) ja kolmest jaotisest. Esimeses neist on käsitletud asjaolu, et kasvuhoonegaaside heitkoguste ülemaailmset vähendamist 2030. aastaks ei ole piisavalt hinnatud (vaide punktid 71–73), teises seda, et puudub piisav hinnang ELi õiglase osa kohta 2030. aastaks nõutava kasvuhoonegaaside ülemaailmse heite vähendamise kohta (punktid 75–77), ja kolmas käsitleb ELi liikmesriikide 2030. aastaks saavutatava kasvuhoonegaaside heite vähendamise ebapiisavat hindamist (punktid 78–80).

– *Vaide IV punkti esimese alajao sissejuhatus*

56 Vaide IV punkti esimese alajao sissejuhatuses tuletasid hagejad meelde, et teise eesmärgi 2030/1990 aluseks on dokument „Liit, mis seab kõrgemad sihid. Minu tegevuskava Euroopa jaoks. Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjonile (2019–2024)“ – mille esitas 16. juulil 2019 komisjoni presidendi kandidaat Ursula von der Leyen –, komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatis COM(2019) 640 (final) Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang.

57 Hagejad väitsid seejärel, et teine eesmärk 2030/1990 oli ette nähtud U. von der Leyeni poliitilistes suunistes komisjoni 2019.–2024. aasta ametiaja kohta ja teatises „Euroopa roheline kokkulepe“, ilma et oleks arutatud või põhjendatud võimalust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2030. aastaks rohkem kui 55% võrreldes 1990. aasta tasemega.

58 Ühtlasi väitsid hagejad, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus ei viidatud põhiõigustele ega kliimamuutuste tagajärgedele ega hinnatud teise eesmärgi 2030/1990 mõju neile asjaoludele.

– *Vaide IV punkti esimese alajao esimene jaotis*

59 Eespool punktis 55 mainitud esimeses jaotises, mille kohaselt ei ole piisavalt hinnatud kasvuhoonegaaside heitkoguste ülemaailmset vähendamist 2030. aastaks, väitsid hagejad, et teises eesmärgis 2030/1990 ei ole antud õiget hinnangut kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele – mis on üle maailma nõutav, et täita eesmärki piirata ülemaailmset temperatuuri tõusu 1,5 °C-ni – esiteks seetõttu, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus ei ole võetud arvesse süsiniku eemaldamise tehnoloogia riske, ja teiseks seetõttu, et ei ole hinnatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist, mis on vajalik, et kompenseerida ebakindlust küsimuses, kas valitud trajektoor on nimetatud eesmärgi saavutamiseks tõhus.

– *Vaide IV punkti esimese alajao teine jaotis*

60 Eespool punktis 55 mainitud teises jaotises, mille kohaselt ei ole piisavalt hinnatud liidu õiglast osa kasvuhoonegaaside ülemaailmsete heitkoguste vähendamises, mis on nõutav 2030. aastaks, kritiseerisid hagejad asjaolu, et teise eesmärgi 2030/1990 kindlaksmääramisel on 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus tuginetud „kulutõhususe“ stsenaariumidele, milles ei ole võetud arvesse õigluse kaalutlusi ega liikmesriikide võimalust aidata kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähendada riigisisesest tasandist suuremas ulatuses, rahastades heitkoguste vähendamist teistes riikides.

– *Vaide IV punkti esimese alajao kolmas jaotis*

61 Eespool punktis 55 mainitud kolmandas jaotises, mille kohaselt ei ole piisavalt hinnatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist, mida liidu liikmesriigid võiksid 2030. aastaks saavutada, heitsid hagejad komisjonile ette, et viimane ei hinnanud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus võimalust vähendada riiklikke heitkoguseid rohkem, kui on ette nähtud teise eesmärgi 2030/1990 järgi. Nad väitsid samuti, et põhjused, miks komisjon jättis kõrvale eesmärgi vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside heidet rohkem kui 55% võrreldes 1990. aasta tasemega, ei olnud piisavad, arvestades ELTL artikli 191 lõike 3 nõudeid ja ettevaatuspõhimõtet.

ii) Vaide IV punkti teine alajagu

62 Vaide IV punkti teine alajagu koosneb samuti kahest jaotisest. Esimesega neist alajaotistest soovitakse tõendada, et teise eesmärgi 2030/1990 siht ei ole vähendada võimalikult ulatuslikult kasvuhoonegaaside heitkoguseid, samas kui teise alajaotisega soovitakse tõendada, et teine eesmärk 2030/1990 ei ole ilmselgelt piisav, arvestades liidu kohustust aidata õiglasel määral kaasa globaalse soojenemise vastu võitlemisele.

– *Vaide IV punkti teise alajao esimene jaotis*

63 Eespool punktis 62 mainitud esimeses jaotises, mis puudutab teise eesmärgi 2030/1990 kõrgete sihtide puudumist, väitsid hagejad, et liit peaks püüdma vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid 2030. aastaks 60% või isegi 65% võrreldes 1990. aasta heitkoguste tasemega.

– *Vaide IV punkti teise alajao teine jaotis*

64 Eespool punktis 62 mainitud teises jaotises, mis puudutab liidu õiglast panust globaalse soojenemise vastasesse võitlusesse, soovisid hagejad tõendada, et teine eesmärk 2030/1990 ei olnud piisav, et täita liidu kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid oma õiglase osa kohaselt.

65 Nii ilmneb vaide IV punkti kokkuvõttest, mis on esitatud eespool punktides 54–64, et selles punktis esitatud põhjendustes kritiseeritakse sõnaselgelt teist eesmärki 2030/1990 ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut, mis on selle eesmärgi alus. Samuti kritiseeritakse neis põhjendustes kaudselt teist eesmärki 2030/2005, sest – nagu nähtub eespool punktist 18 – liidu seadusandja kehtestas selle eesmärgi, et saavutada teine eesmärk 2030/1990.

66 Täpsemalt ilmneb eespool punktides 54–64 kokku võetud vaide IV punkti põhjendustest, et hagejad väitsid, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu alusel vastu võetud teine eesmärk 2030/1990 ei ole piisav, arvestades Pariisi kokkuleppe nõudeid, eelkõige selle artikli 2 lõike 1 punkti a, milles on käsitletud eesmärki piirata ülemaailmse keskmise temperatuuri tõusu 1,5 °C-ga võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega, ning ELTL artiklist 191 ja ettevaatuspõhimõttest tulenevaid kohustusi.

2) Hagejate argumentide kokkuvõte, nagu see ilmneb vaidlustatud otsusest

67 Tuleb analüüsida hagejate argumentide kokkuvõtet, mille komisjon vaidlustatud otsuses esitas, nagu see ilmneb esiteks vaidlustatud hinnangu edastamise kirjast ja teiseks sellest hinnangust.

i) Vaidlustatud hinnangu edastamise kirjas komisjoni koostatud hagejate argumentide kokkuvõte

68 Eespool punktis 29 mainitud kirja teises lõigus märkis komisjon, et hagejate esitatud vaie põhines teise eesmärgi 2030/1990 ning 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu väidetavatel menetluslikel ja sisulistel puudustel. Ta täpsustas, et sisuliselt väidavad hagejad, et selles mõjuhinnangus, mis oli alus 17. septembri 2020. aasta teatises esitatud ettepanekule vähendada liidu kasvuhoonegaaside heidet – sh heidet ja sidumist – 2030. aastaks vähemalt 55% võrreldes 1990. aastaga, esines menetluslikke ja sisulisi puudusi.

69 Ühtlasi leidsid hagejad komisjoni väitel, et kuigi rakendusotsuses 2023/1319 olevad väidetavad rikkumised on tõendatud viitega teises eesmärgis 2030/1990 väidetavalt sisalduvatele rikkumistele, erinesid esimesena nimetatud rikkumised teisena nimetatuist, sest need kajastasid kliimamuutuste leevendamise ambitsioonikuse ulatust, mis oli ilmselgelt vastuolus globaalse soojenemise piiramise eesmärgiga, mis vastab pikaajalisele temperatuurieesmärgile 1,5 °C.

ii) Hagejate argumentide kokkuvõte, mille komisjon vaidlustatud hinnangus esitas

70 Olgu märgitud, et vaidlustatud hinnang koosneb kolmest osast, millest esimene puudutab hagejate vaide vastuvõetavuse analüüsi, teine liidu õiguslikku raamistikku kasvuhoonegaaside heite kohustusliku vähendamise kohta ja kolmas vaide põhjenduste analüüsi.

71 Täpsemalt märkis komisjon vaidlustatud hinnangu punktis 3.1 – mis sisaldas sissejuhatavaid märkusi 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta esitatud argumentide vastuvõetamatuse kohta –, et sisuliselt ja eeskätt oma vaide punktis IV palusid hagejad vaadata rakendusotsuse 2023/1319 uuesti läbi väidetavate menetluslike ja sisuliste puuduste tõttu teises eesmärgis 2030/1990, mis on liidu õiguskorda üle võetud Euroopa kliimamääruse artikli 4 lõikega 1.

3) Järeldus

72 Eespool punktidest 53–71 ja eelkõige eespool punktides 68–71 kokku võetud vaidlustatud otsuse põhjendustest ilmneb, et komisjon ei teinud hindamisviga, kui ta leidis, et hagejate vaie põhines väidetavatel menetluslikel ja sisulistel puudustel, mis mõjutasid teist eesmärki 2030/1990 ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut, ning et rikkumised, mis väidetavalt esinesid rakendusotsuses 2023/1319, tehti viitega teises eesmärgis 2030/1990 väidetavalt sisalduvatele rikkumistele.

73 Järelikult väidavad hagejad ekslikult, et komisjon moonutas nende vaide põhjendusi, mistõttu tuleb käsitletav väiteosa – mis puudutab hindamisviga nende põhjenduste mõistmisel – põhjendamatuse tõttu tagasi lükata, ilma et oleks vaja teha otsust komisjoni esitatud asja läbivaatamist takistava asjaolu kohta (vt 21. juuni 2023. aasta kohtuotsus UG *vs.* komisjon, T-571/17 RENV, EU:T:2023:351, punkt 72 (ei avaldata) ja seal viidatud kohtupraktika).

3. Teine väiteosa, mille kohaselt on rikutud Århusi konventsiooni artikli 9 lõikeid 2 ja 3

74 Hagejad väidavad, et komisjoni argument, et tal ei olnud aastaks eraldatud heitkoguse ühikute arvutamiseks pädevust ega kaalutlusruumi määruse 2018/842 alusel, ei too kaasa seda, et nende vaide tohib jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, võttes arvesse Århusi konventsiooni artikli 9 lõigete 2 ja 3 nõudeid.

75 Järjepideva kohtupraktika kohaselt saab niisuguse rahvusvahelise lepingu sätetele, mille pool liit on, liidu teisese õiguse akti peale esitatud tühistamishagi või niisuguse akti õigusvastasusel põhineva vastuväite toetuseks tugineda üksnes tingimusel, et esiteks selle lepingu laad ja ülesehitus seda ei välista ning teiseks on lepingu sätted oma sisult tingimusetud ja piisavalt täpsed (vt 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ordre des barreaux francophones et germanophone jt, C-543/14, EU:C:2016:605, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. novembri 2024. aasta kohtuotsus Hengshi Egypt Fiberglass Fabrics ja Jushi Egypt for Fiberglass Industry *vs.* komisjon, C-269/23 P ja C-272/23 P, EU:C:2024:984, punkt 56 ning seal viidatud kohtupraktika).

76 Århusi konventsiooni artikli 9 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Konventsiooniosaline tagab siseriiklike õigusaktidega, et asjast huvitatud üldsuse esindajal,

a) kellel on põhjendatud huvi või

b) kelle õigust on rikutud, kui see tingimus on ette nähtud konventsiooniosalise haldusmenetluse normidega, on õigus pöörduda kohtusse või seaduse alusel loodud muu sõltumatu ja erapooletu asutuse poole artikli 6 alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks ning kui siseriiklik õigus seda ette näeb ja ilma, et see piiraks selle artikli lõike 3 kohaldamist, ka konventsiooni muude asjakohaste sätete alusel tehtud otsuse, tegevuse või tegevusetuse materiaalse või protsessuaalse õiguspärasuse vaidlustamiseks.

Mõisted „põhjendatud huvi“ ja „õiguse rikkumine“ määratletakse kooskõlas siseriikliku õiguse ning konventsiooni eesmärgiga tagada konventsiooniga seotud küsimustes asjast huvitatud üldsusele laiaulatuslik juurdepääs õigusemõistmisele. Artikli 2 lõike 5 nõuetele vastava valitsusvälise organisatsiooni huvi loetakse käesoleva artikli punkti a tähenduses põhjendatuks. Nimetatud organisatsioonil eeldatakse olevat õigusi, mida punkti b tähenduses saab rikkuda.

Lõike 2 sätted ei välista võimalust rakendada kaebuse läbivaatamisel kohtueelset menetlust avaliku võimu organis ega mõjuta haldusmenetluse võimaluste ammendamise nõuet enne kohtumenetluse algatamist, kui selline nõue on sätestatud siseriikliku õigusega.

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetlustele ning ilma et see piiraks lõigetes 1 ja 2 nimetatud menetluste kohaldamist, tagab konventsiooniosaline siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale, juhul kui need nõuded on sätestatud, juurdepääsu kohtulikule või haldusmenetlusele, et vaidlustada eraõigusliku isiku või avaliku võimu organi tegevus või tegevusetus, mis on vastuolus siseriiklike keskkonnaõigusnormidega.“

77 Århusi konventsiooni artikli 9 lõike 3 kohta on aga ühelt poolt juba otsustatud, et kuna selles sättes ette nähtud õigused laienevad ainult „siseriiklike õigusaktide nõuetele vastavale üldsuse esindajale“, sõltub nimetatud sätte täitmine või sellest tagajärgede tekkimine hilisema akti vastuvõtmisest (vt 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ordre des barreaux francophones et germanophone jt, C-543/14, EU:C:2016:605, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

78 Teiselt poolt viitab Århusi konventsiooni artikli 9 lõige 2 ka riigisiseste õigusaktidega kehtestatud nõuetele. Nimelt on selles sättes märgitud, et selles ette nähtud vaidlustamise menetlused peavad olema kehtestatud konventsiooniosaliste „siseriiklike õigusaktidega“ ja liikmesriigi seadusandja peab muu hulgas otsustama, kas ta näeb ette võimaluse vaidlustamiseks „kohtus või seaduse alusel loodud muus sõltumatus ja erapooletus asutuses“. Lisaks nähtub sellest sättest, et „mõisted põhjendatud huvi ja õiguse rikkumine“ määratletakse kooskõlas riigisisese õigusega (vt selle kohta 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ordre des barreaux francophones et germanophone jt, C-543/14, EU:C:2016:605, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Sellest tuleneb, et Århusi konventsiooni artikli 9 lõigete 2 ja 3 puhul ei ole täidetud tingimused, et nende alusel saaks esitada tühistamishagi liidu teisese õiguse akti peale (vt selle kohta 28. juuli 2016. aasta kohtuotsus Ordre des barreaux francophones et germanophone jt, C-543/14, EU:C:2016:605, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

80 Järelikult ei saa hagejad tulemuslikult tugineda Århusi konventsiooni artikli 9 lõigete 2 ja 3 rikkumisele ning teine väiteosa tuleb edutuse tõttu tagasi lükata.

4. Esimene väiteosa, mille kohaselt on rikutud Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkte f ja g ning artiklit 10

81 Esimese väiteosa põhjendamiseks leiavad hagejad sisuliselt, et nende vaide IV punkti põhjenduste vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätmisega on rikutud õigusnorme, täpsemalt Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkte f ja g ning artiklit 10.

82 Esimene väiteosa koosneb kolmest etteheitest.

83 Esimese etteheite põhjendamiseks väidavad hagejad, et komisjon rikkus Århusi määruse artikli 10 lõiget 1, kui ta jättis nende vaide vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendusel, et määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud volitus, mis on rakendusotsuse 2023/1319 õiguslik alus, on komisjoni hinnangul kohustuslik ega anna talle õigust teha aastaks eraldatavate heitkoguse ühikute kindlaksmääramisel poliitilist ega avaliku poliitikaga seotud valikut. Hagejate väitel oli komisjon Århusi määruse järgi kohustatud analüüsima, kas teine eesmärk 2030/1990 on kooskõlas hulga keskkonnaõiguse normidega, mida selle eesmärgi suhtes kohaldati.

84 Teise etteheite põhjendamiseks väidavad hagejad, et komisjon rikkus õigusnormi, täpsemalt Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f, kuna ta luges kohaldatavaks keskkonnaõiguseks üksnes määrust 2018/842. Nii toimides eiras komisjon asjakohast kohtupraktikat, eelkõige 6. juuli 2023. aasta kohtuotsust EIP ja komisjon *vs*. ClientEarth (C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546) ning 14. märtsi 2018. aasta kohtuotsust TestBioTech *vs*. komisjon (T-33/16, EU:T:2018:135).

85 Kolmanda etteheite põhjendamiseks märgivad hagejad, et rakendusotsuses 2023/1319 kindlaks määratud aastaks eraldatud heitkoguse ühikud võimaldavad märkimisväärset heidet, ilma et neile oleks lisatud mõjuhinnang või hinnang, mis tõendaks nende heitkoguse ühikute piisavust. Nad väidavad, et komisjon oli Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti g ja artikli 10 alusel kohustatud analüüsima nende argumente, mis olid esitatud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, kuna see analüüs oli lahutamatu osa rakendusotsuse 2023/1319 õiguslikust raamistikust.

86 Komisjon leiab, et hagejate argumendid ei ole põhjendatud ja liiatigi on kolmas etteheide Århusi määruse artikli 10 lõike 1 nõudeid arvestades vastuvõetamatu, sest hagejad ei ole seda oma vaides esitanud.

87 Analüüsida tuleb esimest etteheidet ning seejärel koos teist ja kolmandat etteheidet.

a) Esimese väiteosa esimene etteheide

88 Siinkohal olgu märgitud, et Århusi määruse artikli 10 lõikes 1 on sätestatud:

„Valitsusvälisel organisatsioonil või muudel üldsuse liikmetel, kes vastavad artikli 11 kriteeriumidele, on õigus esitada vaie liidu institutsioonile või organile, kes on haldusakti vastu võtnud või kes oleks pidanud haldusakti vastu võtma, kuid pole väidetava halduslikku tegevusetuse tõttu seda teinud, tuginedes sellele, et haldusakt või halduslik tegevusetus on vastuolus keskkonnaõigusega artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses.

Selline vaie tuleb esitada kirjalikult kaheksa nädala jooksul alates haldusakti vastuvõtmisest, sellest teatamisest või selle avaldamisest, olenevalt sellest, milline kuupäev on hilisem, või väidetava halduslikku tegevusetuse korral kaheksa nädala jooksul alates sellest kuupäevast, millal haldusakt osutus vajalikuks. Vaides esitatakse selle alus.“

89 Lisaks on Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktis f sätestatud, et keskkonnaõigus selle määruse tähenduses on mis tahes liidu õigusakt, mis olenemata oma õiguslikust alusest aitab saavutada ELi toimimise lepingus sätestatud liidu keskkonnapoliitika eesmärke, st säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti, kaitsta inimeste tervist, kasutada loodusressursse kaalutletult ja mõistlikult ning edendada rahvusvahelisel tasandil meetmeid piirkondlike või ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega tegelemiseks.

90 Viimaks on Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktis g mõiste „haldusakt“ selle määruse tähenduses määratletud kui liidu institutsiooni või organi vastu võetud muu kui seadusandlik akt, millel on õiguslik ja väline mõju ning mis sisaldab sätteid, mis võivad olla vastuolus keskkonnaõigusega määruse artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses.

91 Käesolevas kohtuasjas ilmneb eespool punktidest 66 ja 72, et oma vaide IV punktis esitatud põhjendustes viitasid hagejad sellele, et teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 ei ole piisavad, arvestades eriti Pariisi kokkuleppe nõudeid, eelkõige artikli 2 lõike 1 punkti a, milles on käsitletud eesmärki hoida üleilmse keskmise temperatuuri tõus alla 1,5 °C võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega, ning ELTL artiklist 191 ja ettevaatuspõhimõttest tulenevaid kohustusi.

92 Lisaks ilmneb vaidlustatud hinnangu punktist 3.5 – mis kujutab endast selle hinnangu üldist järeldust –, et komisjon jättis hagejate vaide rahuldamata peamiselt põhjusel, et määruse 2018/842 artikli 4 lõikes 3 ette nähtud volitus, mille alusel võttis see institutsioon vastu rakendusotsuse 2023/1319, on kohustuslik aastaks eraldatud heitkoguste ühikute kindlaksmääramiseks ega lubanud tal teha selle määruse rakendamisel poliitilist või avaliku poliitikaga seotud valikut, mistõttu olid hagejate vaide põhjendamiseks esitatud põhjendused vastuvõetamatud.

93 Esimesena tuleb nentida, et nagu nähtub rakendusotsuse 2023/1319 – mis on hagejate esitatud vaide ese – volitustest ja põhjendustest, võeti see vastu määruse 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857) artikli 4 lõike 3 alusel.

94 Sellega seoses nähtub määruse 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857) artiklist 1, et neis õigusnormides on sätestatud aastaiks 2021–2030 liikmesriikide kohustused vähima nõutava panuse puhul, et saavutada teine eesmärk 2030/2005, ning sellega aidatakse saavutada Euroopa kliimamääruse eesmärke.

95 Täpsemalt nähtub määruse 2023/857 põhjendusest 13, et teine eesmärk 2030/2005, mis puudutab määruse 2018/842 artiklis 2 loetletud majandussektoreid, määrati kindlaks Euroopa kliimamääruses kehtestatud teise eesmärgi 2030/1990 saavutamiseks.

96 Ühtlasi on määruse 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857) artikli 4 lõikes 3 ette nähtud, et komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles määratakse igale liikmesriigile kindlaks aastaks eraldatud heitkoguse ühikud aastaiks 2021–2030 CO_2-ekvivalenttonnides vastavalt sama artikli lõikes 2 sätestatud lineaarsetele trajektooridele, et saavutada teine eesmärk 2030/2005.

97 Nagu nähtub määruse 2018/842 põhjendusest 19, on komisjonile antud volituste eesmärk tagada määruse nende sätete ühetaolised rakendamistingimused, millega kehtestatakse liikmesriikidele aastaks eraldatud heitkoguse ühikud.

98 Seega on rakendusotsus 2023/1319 määruse 2018/842 rakendusakt ja seda reguleeritakse järelikult ELTL artikliga 291.

99 Teisena olgu märgitud, et ELTL artikli 291 lõikes 2 on sätestatud:

„Kui liidu õiguslikult siduvate aktide rakendamiseks on vaja ühetaolisi tingimusi, antakse nende õigusaktide alusel rakendamisvolitused komisjonile või nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel ja Euroopa Liidu lepingu artiklites 24 ja 26 ettenähtud juhtudel nõukogule.“

100 ELL artikli 13 lõikes 2 on veel sätestatud:

„Iga institutsioon tegutseb talle aluslepingutega antud volituste piires ning vastavalt nendes sätestatud korrale, tingimustele ja eesmärkidele. Institutsioonid on omavahelises koostöös üksteise suhtes lojaalsed.“

101 Niisiis eeldab institutsioonilise tasakaalu, lojaalse koostöö ja eri institutsioonide vahelise pädevuse jaotuse põhimõte, nagu need tulenevad ELL artikli 13 lõikest 2, et iga institutsioon tegutseb talle aluslepingutega antud volituste piires neis sätestatud korra, tingimuste ja eesmärkide järgi (vt selle kohta 3. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Changmao Biochemical Engineering *vs.* Distillerie Bonollo jt, C-461/18 P, EU:C:2020:979, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 3. septembri 2024. aasta kohtuotsus Illumina ja Grail *vs.* komisjon, C-611/22 P ja C-625/22 P, EU:C:2024:677, punkt 215 ja seal viidatud kohtupraktika).

102 Selle kohta olgu täheldatud, et valdkonna põhireeglite vastuvõtmine kuulub liidu seadusandja pädevusse. Sellest järeldub, et alusakti olulisi osi kehtestavaid sätteid, mille vastuvõtmiseks on vaja teha seadusandja vastutusalasse kuuluvaid poliitilisi valikuid, ei saa kehtestada rakendusaktidega (vt 28. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Fenix International, C-695/20, EU:C:2023:127, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

103 Lisaks, kui komisjonile on antud rakendamisvolitus, tuleb tal täpsustada seadusandliku akti sisu, et tagada selle rakendamine kõigis liikmesriikides ühetaolistel tingimustel. Nii peavad tema vastu võetud rakendusakti sätted esiteks olema kooskõlas seadusandliku akti üldiste põhieesmärkidega, mida need on mõeldud täpsustama, ja teiseks olema selle ühetaoliseks rakendamiseks vajalikud või asjakohased, ilma seda täiendamata või muutmata, isegi selle mitteolemuslike osade puhul (vt 28. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Fenix International, C-695/20, EU:C:2023:127, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Kõigist neist kaalutlustest tuleneb, et komisjonile ELTL artikli 291 lõikega 2 antud rakendamisvolitus sisaldab sisuliselt pädevust võtta meetmeid, mis on vajalikud või asjakohased seadusandliku akti nende sätete ühetaoliseks rakendamiseks, mille alusel need meetmed võetakse, ning mis piirduvad – võttes arvesse akti üldisi põhieesmärke – selle sisu täpsustamisega, ent ei muuda ega täienda seda akti selle olemuslikes ega mitteolemuslikes osades (vt 28. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Fenix International, C-695/20, EU:C:2023:127, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

105 Kolmandana on nii teine eesmärk 2030/2005 kui ka teine eesmärk 2030/1990 lisatud liidu õiguskorda seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud aktidega, nimelt määrusega 2023/857 ja Euroopa kliimamäärusega, mis on seega seadusandlikud aktid ELTL artikli 289 lõigete 1 ja 3 tähenduses.

106 Järelikult tuleb tõdeda, et niisuguse rakendusakti nagu rakendusotsuse 2023/1319 vastuvõtmisel ei olnud komisjonil kooskõlas eespool punktides 102–104 esitatud kohtupraktikast tulenevate põhimõtetega lubatud kehtestada liikmesriikidele ajavahemikuks 2023–2030 aastaks eraldatavaid heitkoguste ühikuid, tuginedes liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkidele, mis oleksid erinenud teisest eesmärgist 2030/1990 ja teisest eesmärgist 2030/2005.

107 Nimelt oli komisjon kohustatud võtma vastu sätted, et täpsustada teise eesmärgi 2030/1990 ja teise eesmärgi 2030/2005 rakendamise tingimusi, ilma et ta tohiks neist kõrvale kalduda. Kui komisjon oleks rakendusotsuse 2023/1319 vastuvõtmisel tuginenud liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkidele, mis erinevad teisest eesmärgist 2030/1990 ja teisest eesmärgist 2030/2005, kuna ta ei pidanud neid eesmärke esmase või rahvusvahelise õiguse nõudeid arvestades piisavaks, oleks ta ületanud oma rakendamispädevust ja sekkunud liidu seadusandja pädevusse. Nii toimides rikkunuks ta ELTL artiklit 291 ning sellest tulenevalt institutsioonilise tasakaalu, lojaalse koostöö ja eri institutsioonide vahelise pädevuse jaotuse põhimõtet, mis on sätestatud ELL artikli 13 lõikes 2.

108 Neljandana tuleb analüüsida küsimust, kas pärast vaiet haldusakti peale – mille komisjon on vastu võtnud oma rakendamispädevust teostades, nagu rakendusotsus 2023/1319 – lubab Århusi määruse artikkel 10 sellel institutsioonil kõnealuse vaide rahuldada põhjusel, et alusakt, mille alusel see haldusakt vastu võeti, on vastuolus liidu esmasest õigusest või rahvusvahelisest õigusest tulenevate keskkonnaõiguse normidega.

109 Selle kohta tuleb tõdeda, et Århusi määruse artikli 10 lõike 1 sõnastuse kohaselt tuleb vaie haldusakti peale, mis põhineb selle võimalikul vastuolul keskkonnaõigusega, esitada „liidu institutsioonile või organile, kes on haldusakti vastu võtnud“ ja kellel oli selleks järelikult pädevus.

110 Sellest järeldub, et haldusakti peale esitatud vaide eesmärk on saavutada, et selle akti vastu võtnud institutsioon tuvastab selle akti väidetava õigusvastasuse või põhjendamatuse ja järelikult on tal pädevus akti muuta juhul, kui see on vastuolus keskkonnaõigusega (vt selle kohta 12. septembri 2019. aasta kohtuotsus TestBioTech jt *vs.* komisjon, C-82/17 P, EU:C:2019:719, punktid 37 ja 38).

111 Ent nagu nähtub eespool punktides 102–104 esitatud kohtupraktikast tulenevatest põhimõtetest, ei ole komisjonil oma rakendamisvolituse alusel õigust muuta niisuguse tema enda vastu võetud haldusakti nagu rakendusotsuse 2023/1319 alusnorme, kui need alusnormid kuuluvad – nagu käesolevas kohtuasjas – teiste institutsioonide pädevusse ja muu vastuvõtmismenetluse alla kui see, mis on ette nähtud ELTL artiklis 291.

112 Samamoodi ei saa asuda seisukohale, et Århusi määruse artikli 10 lõike 1 alusel on komisjonil – kui talle on esitatud vaie haldusakti peale, mille ta on vastu võtnud oma rakendamisvolituste alusel ELTL artikli 291 järgi – lubatud kontrollida selle haldusakti alusnormide põhjenduste paikapidavust, sellal kui tal ei ole oma rakendamisvolituste alusel õigust seda alusnormi vastu võtta.

113 Nimelt, kui see oleks teisiti, võiks komisjon vaide läbivaatamisel seada kahtluse alla alusakti, mille on vastu võtnud teised liidu institutsioonid ja mida ta peab kohaldama oma rakendamisvolituse alusel, mis ei oleks vastuolus mitte ainult institutsioonilise tasakaalu, lojaalse koostöö ja eri institutsioonide vahelise pädevuse jaotuse põhimõttega, vaid ka õiguskindluse põhimõttega, mille alusel on eelkõige nõutav, et õigusnormide kohaldamine oleks õigussubjektidele etteaimatav (vt selle kohta 16. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Ungari *vs.* parlament ja nõukogu, C-156/21, EU:C:2022:97, punkt 223 ning seal viidatud kohtupraktika).

114 Viiendana kehtib eespool punktis 112 esitatud järeldus käesolevas kohtuasjas seda enam, et teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 on kehtestatud seadusandlikku laadi sätetega, nagu komisjon vaidlustatud hinnangus märkis.

115 Sellega seoses tuleb märkida, et teine eesmärk 2030/1990 on kehtestatud Euroopa kliimamääruse artikli 4 lõikega 1, mis käsitleb liidu kliimaalaseid vahe-eesmärke, samas kui teine eesmärk 2030/2005 on kehtestatud määruse 2018/842 artikliga 1 (määrusega 2023/857 muudetud redaktsioonis).

116 Peale selle võtsid parlament ja nõukogu Euroopa kliimamääruse ning määrused 2018/842 ja 2023/857 vastu seadusandliku tavamenetluse kohaselt, nagu see on kindlaks määratud ELTL artikli 289 lõikes 1, mistõttu on teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 ette nähtud seadusandlike aktidega nii ELTL artikli 289 lõigete 1 ja 3 kui ka Århusi konventsiooni ja Århusi määruse tähenduses.

117 Nimelt kuuluvad liidu institutsioonide seadusandlikud aktid ELTL artikli 289 lõike 3 tähenduses Århusi konventsiooni artikli 2 lõike 2 viimases lõigus ja Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktis c ette nähtud seadusandliku pädevuse teostamise alla (vt selle kohta 15. septembri 2022. aasta kohtumäärus CNMSE jt *vs.* parlament ja nõukogu, C-749/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:699, punktid 24–26 ning seal viidatud kohtupraktika).

118 Esiteks olgu aga tõdetud, et Århusi määruse artiklit 10 tuleb tõlgendada koostoimes sama määruse artikli 2 lõike 1 punktiga c. Viimati nimetatud sätte kohaselt hõlmab mõiste „liidu institutsioon või organ“, kelle suhtes on kõnealune määrus kooskõlas selle artikli 1 lõikega 1 kohaldatav, mis tahes „ametiasutus[t], organ[it], asutus[t] või agentuur[i], mis on loodud asutamislepinguga või selle alusel, välja arvatud need, mis tegutsevad õigusemõistjana või seadusandjana“ (vt selle kohta 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 71).

119 Nii ei kuulu liidu institutsioonide tegevus Århusi määruse kohaldamisalasse, kui nad teostavad seadusandlikku võimu (vt selle kohta 15. septembri 2022. aasta kohtumäärus CNMSE jt *vs.* parlament ja nõukogu, C-749/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:699, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 72).

120 Täpsemalt ei saa ELTL artikli 289 lõike 3 tähenduses seadusandliku akti peale vaiet esitada, kuna vastavalt Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktile g koostoimes artikli 10 lõikega 1 saab niisuguse vaide esemeks olla üksnes „haldusakt“, mis on esimesena nimetatud sättes määratletud kui liidu institutsiooni või organi vastu võetud mis tahes muu kui seadusandlik akt, millel on õiguslik ja väline mõju ning mis sisaldab sätteid, mis võivad olla vastuolus keskkonnaõigusega sama määruse artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses (vt selle kohta 15. septembri 2022. aasta kohtumäärus CNMSE jt *vs.* parlament ja nõukogu, C-749/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:699, punkt 26).

121 Teiseks tuleb täheldada, et Århusi määruse eesmärk on rakendada liidu institutsioonide suhtes Århusi konventsiooni artikli 9 lõiget 3 (vt 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 67 ning seal viidatud kohtupraktika).

122 Kuigi – nagu nähtub teise väiteosa analüüsist – Århusi konventsiooni artikli 9 lõikele 3 ei saa tugineda liidu õigusnormi või akti õiguspärasuse hindamisel, ei takista niisugune järeldus Århusi määruse sätete tõlgendamist nii palju kui võimalik sellest konventsioonist lähtudes (vt 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 68 ning seal viidatud kohtupraktika).

123 Ühelt poolt tuleb liidu õigusakte tõlgendada nii palju kui võimalik rahvusvahelisest õigusest lähtudes, eeskätt juhul, kui nende eesmärk on rakendada liidu sõlmitud rahvusvahelist lepingut (vt 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 66 ning seal viidatud kohtupraktika).

124 Teiselt poolt ei saa liidu ja kolmandate riikide vahel sõlmitud lepingu – nagu Århusi konventsioon – sätete mõju liidu õiguskorras kindlaks teha, võtmata seejuures arvesse, et nende konventsioonide sätted kuuluvad rahvusvahelisse õigusesse (vt selle kohta 13. jaanuari 2015. aasta kohtuotsus nõukogu jt *vs.* Vereniging Milieudefensie ja Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, C-401/12 P – C-403/12 P, EU:C:2015:4, punkt 53 ning seal viidatud kohtupraktika).

125 Järelikult on Århusi määruse tõlgendus, milles arvestatakse Århusi konventsiooni, tähtis vahend, tagamaks kooskõlas liidu seadusandja tahtega – mida on väljendatud määruse põhjenduses 3 –, et liidu õiguse sätted oleksid konventsiooni sätetega kooskõlas (vt 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 69 ning seal viidatud kohtupraktika).

126 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kuulu aga liidu institutsioonide aktid, mis on vastu võetud seadusandliku võimu teostamisel, Århusi konventsiooni kohaldamisalasse. Nimelt on konventsiooni artikli 9 lõikes 3 silmas peetud ametivõimude tegevust, mille määratlus selle konventsiooni artikli 2 lõikes 2 ei hõlma organeid ega institutsioone, kes tegutsevad seadusandjana (vt selle kohta 15. septembri 2022. aasta kohtumäärus CNMSE jt *vs.* parlament ja nõukogu, C-749/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:699, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 70).

127 Pealegi, võttes arvesse seadusandlike aktide väljajätmist Århusi konventsiooni ja Århusi määruse kohaldamisalast, ei või eespool punktides 118–120 ja 126 nimetatud põhimõtteid kohaldamata jätta ainuüksi põhjusel, et käesolevas kohtuasjas ei taotlenud hagejad otseselt nõukogult ja parlamendilt teise eesmärgi 2030/1990 ja teise eesmärgi 2030/2005 läbivaatamist, vaid tõid formaalselt rakendusotsuse 2023/1319 peale esitatud vaides välja, et need eesmärgid ei ole piisavad ja on järelikult vastuolus teatavate keskkonnaõigusnormidega.

128 Nimelt asjaolu, et hagejad esitasid komisjonile oma vaide, mille ese oli formaalselt muu kui seadusandlik akt, nagu rakendusotsus 2023/1319, ei mõjuta vaide põhjenduste sisu, kuna vaie – nagu nähtub kolmanda väiteosa analüüsist – on tegelikult esitatud Euroopa kliimamääruse nende seadusandlike sätete kohta, millega on kehtestatud teine eesmärk 2030/1990, ja järelikult ka nende seadusandlike sätete kohta, millega on kehtestatud teine eesmärk 2030/2005.

129 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et komisjon rikkus Århusi määruse artiklit 10 arvestades õigusnormi, kui ta jättis vaidlustatud otsuses vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata vaide põhjendused, mille hagejad esitasid teise eesmärgi 2030/1990 ja teise eesmärgi 2030/2005 kohta,

põhjusel et need on kindlaks määratud seadusandlikku laadi sätetes, mida rakendusotsusega 2023/1319 rakendati, ilma et komisjon saaks nende olemuslikke ja mitteolemuslikke osi muuta või täiendada, arvestades ELTL artikli 291 lõikest 2 tulenevate rakendamisvolituste piire.

130 Kolmandaks tuleb analüüsida ELTL artikli 277 võimalikku mõju vaidluse lahendamisele. Nimelt, kuigi hagejad vaidlesid Üldkohtule esitatud menetlusdokumentides vastu sellele, et nad esitasid õigusvastasuse vastuväite selle sätte tähenduses, vastasid nad siiski kohtuistungil Üldkohtu küsimusele nii, et nad tuginevad sellele kaudselt oma argumentide põhjendamiseks. Ühtlasi tõi komisjon välja, et teise väitega soovisid hagejad saada Üldkohtult hinnangut selle kohta, kas teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 on kooskõlas teatavate keskkonnaõiguse normidega, mis kuuluvad liidu esmase õiguse või rahvusvahelise õiguse kohaldamisalasse.

131 ELTL artiklis 277 on sätestatud:

„Olenemata artikli 263 kuuendas lõigus ettenähtud tähtaja möödumisest, võib kohtuvaidluses, kus arutamisele tuleb liidu institutsiooni, organi või asutuse vastuvõetud üldkohaldatav akt, iga menetlusosaline taotleda Euroopa Liidu Kohtult artikli 263 teises lõigus esitatud alustel selle õigusakti kohaldamata jätmist.“

132 Nii on ELTL artiklis 277 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt väljendatud üldpõhimõtet, mis tagab igale menetlusosalisele õiguse talle adresseeritud otsuse tühistamiseks lisaks vaidlustada niisuguste üldkohaldatavate aktide kehtivus, mis on asjaomase otsuse aluseks (vt selle kohta 16. märtsi 2023. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Calhau Correia de Paiva, C-511/21 P, EU:C:2023:208, punktid 44 ja 46 ning seal viidatud kohtupraktika).

133 Esiteks, isegi kui eeldada, et hagejad soovisid oma vaides kaudselt tugineda ELTL artiklile 277, tuleb aga märkida, et nimetatud sätte selge sõnastuse kohaselt on vaidlustatud sätte õiguslikuks aluseks oleva üldkohaldatava akti õigusvastasusele võimalik tugineda üksnes liidu kohtus lahendatava vaidluse menetluses.

134 Århusi määruse artikli 10 lõike 1 alusel esitatud vaide lahendamisel peab institutsioon, kelle poole on pöördutud ja kes ei teosta mingil viisil liidu kohtule esmase õigusega spetsiaalselt antud kohtulikku pädevust, järgima põhimõtet, et kuna liit põhineb õigusriigil, siis eeldatakse, et tema institutsioonide aktid on õiguspärased. Järelikult, kuna käesoleval juhul olid Euroopa kliimamäärus ning määrused 2018/842 ja 2023/857 jõustunud, oli komisjon kohustatud neid järgima ja neid rakendama eri institutsioonide vahelise pädevuse jaotuse, institutsioonilise tasakaalu ning lojaalse koostöö ja õiguskindluse põhimõtte järgi (vt selle kohta analoogia alusel 27. märtsi 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-620/16, EU:C:2019:256, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika).

135 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et kuna komisjon oli oma rakendamisvolituse alusel kohustatud kohaldama Euroopa kliimamäärust ning määrusi 2018/842 ja 2023/857 ning seetõttu ei saanud ta nende sätete peale esitatud hagejate vaide põhjendusi kuidagi arvestada, siis rikkus ta õigusnormi, kui ta lükkas need põhjendused vastuvõetamatuse tõttu tagasi.

136 Teiseks tuleb tõdeda, et ühelt poolt ei ole hagejad Üldkohtule esitatud esimese väite põhjendamiseks tõendanud ega isegi väitnud, et Århusi määruse artikli 10 lõike 1 – mis on vaidlustatud otsuse õiguslik alus – tõlgendus oleks vastuolus liidu esmase õiguse normiga, eelkõige ELTL artikliga 277 või õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele, mis on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 47, osas, milles komisjon jättis selle otsusega vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjendused, mille hagejad esitasid oma vaides

seadusandlike sätete kohta, millega määrati kindlaks teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005. Nii ei esitanud hagejad Üldkohtus ELTL artikli 277 tähenduses õigusvastasuse vastuväidet, mis saaks tuua kaasa vaidlustatud otsuse tühistamise osas, milles nende vaie jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Teiselt poolt, isegi kui eeldada, et hagejate teise väite põhjendamiseks esitatud argumente võiks käsitada õigusvastasuse vastuväitena ELTL artikli 277 tähenduses, piisab, kui tõdeda, et need argumendid ei ole esitatud vaidlustatud otsuse nende põhjenduste kohta, millega komisjon jättis vaide vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Neil asjaoludel on hagejate tuginemine ELTL artiklile 277 oma argumentide põhjendamiseks edutu ja tuleb tagasi lükata.

137 Sellest järeldub, et kui komisjon lükkas vastuvõetamatuse tõttu tagasi vaide IV punkti põhjendused teise eesmärgi 2030/1990 ja teise eesmärgi 2030/2005 kohta, ei rikkunud ta Århusi määruse artikli 10 lõiget 1 ning seega tuleb esimese väiteosa esimene etteheide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

b) Esimese väiteosa teine ja kolmas etteheide

138 Kõigepealt olgu tõdetud, et vaidlustatud hinnangu punktis 3.1 – mis sisaldas sissejuhatavaid märkusi 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut puudutavate argumentide vastuvõetamatuse kohta – leidis komisjon, et seda mõjuhinnangut käsitlevad vaide IV punkti põhjendused on vastuvõetamatud kolmel põhjusel. Esiteks märkis komisjon, et kuna Euroopa kliimamäärusega kehtestatud teine eesmärk 2030/1990 tuleneb selle mõjuhinnangu järeldustest, on rakendusotsuse 2023/1319 ja selle mõjuhinnangu vahel, mis kuulub seadusandliku algatuse menetlusse, sisuline seos, mistõttu ei olnud hagejatel alust väita, et mõjuhinnangus mainitud kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide väidetav ebapiisavus kujutab endast rakendusotsuses 2023/1319 arvesse võetud eesmärkide ebapiisavusest eraldiseisvat puudus. Teiseks leidis komisjon, et hagejad ei ole viidanud rakendusotsuse 2023/1319 enda puudustele, arvestades määrust 2018/842, mis tema arvates kujutab endast asjakohast keskkonnaõigust, millest lähtudes hinnata selle otsuse õiguspärasust Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f alusel. Kolmandaks on 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang komisjoni väitel töödokument, mis ei ole õiguslikult siduv, mistõttu ei ole see haldusakt nimetatud määruse artikli 2 lõike 1 punkti g tähenduses, ning isegi kui eeldada vastupidist, on hagejate õigus seda vaidlustada aegunud, võttes arvesse määruse artikli 10 lõikes 1 sätestatud kaheksanädalast tähtaega.

139 Ühelt poolt väidavad hagejad teise etteheite põhjendamiseks, et komisjon rikkus õigusnormi, täpsemalt Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f, kui ta jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata nende vaide IV punkti põhjendused, mis esitati 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, sest komisjon luges käesoleval juhul kohaldatavaks keskkonnaõiguseks üksnes määrust 2018/842.

140 Teiselt poolt kritiseerivad hagejad kolmanda etteheite põhjendamiseks eespool punktis 138 korratud kolmandat vastuvõetamatuse põhjendust ja heidavad komisjonile sisuliselt ette, et viimane lükkas tagasi nende vaide põhjendused, mis esitati 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, samas kui nende hinnangul võimaldavad rakendusotsuses 2023/1319 kindlaks määratud aastaks eraldatud lubatud heitkoguse ühikud märkimisväärseid kasvuhoonegaaside heitkoguseid, ilma et neile oleks lisatud mõjuhinnang või hinnang, mis tõendaks nende lubatud heitkoguse ühikute piisavust.

141 Täpsemalt väidavad hagejad, et komisjon oli Århusi määruse artikli 10 kohaselt kohustatud analüüsima nende argumente, mis olid esitatud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, sest need olid lahutamatu osa rakendusotsuse 2023/1319 õiguslikust raamistikust.

142 Esimesena tuleb kolmanda etteheite puhul meeles pidada, et Århusi määruse artikli 10 lõike 1 kohaselt on mis tahes valitsusvälisel organisatsioonil, mis vastab määruse artikli 11 nõuetele, õigus esitada kirjalik vaie, milles on esitatud selle alus, liidu institutsioonile, kes on keskkonnaõiguse alusel vastu võtnud haldusakti. Määruse artikli 2 lõike 1 punktis g on mõiste „haldusakt" määratletud kui liidu institutsiooni või organi vastu võetud muu kui seadusandlik akt, millel on õiguslik ja väline mõju ning mis sisaldab sätteid, mis võivad olla vastuolus keskkonnaõigusega sama määruse artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses.

143 Nii tuleb esiteks tõdeda, et ei Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti g sõnastus, milles on määratletud haldusakt, mille peale vaie esitatakse, ega määruse muud sätted ei takista vaide esitajat tuginemast oma vaide põhjendamiseks ühtlasi niisuguse akti õigusvastasusele, millel ei ole õiguslikku ega välist mõju ja mis on vaide esemeks oleva haldusakti alus, tingimusel, et ühelt poolt ei võetud seda eelnevat akti vastu seadusandliku võimu teostamisel eespool punktides 119 ja 126 korratud põhimõtete järgi ning teiselt poolt, et niiviisi välja toodud õigusvastasuse puhul on võimalik tõendada, et vaide esemeks olev haldusakt on vastuolus keskkonnaõigusega sama määruse artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses.

144 Teiseks nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et kuigi puhtalt ettevalmistavat laadi meetmete kui selliste peale ei saa esitada tühistamishagi, võib nende võimalikule õigusvastasusele tugineda lõpliku akti peale esitatavas hagis, mille ettevalmistamisega need aktid seotud on (vt 22. aprilli 2021. aasta kohtuotsus thyssenkrupp Electrical Steel ja thyssenkrupp Electrical Steel Ugo *vs.* komisjon, C-572/18 P, EU:C:2021:317, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 11. detsembri 2024. aasta kohtuotsus FFPE nõukogu osakond *vs.* nõukogu, T-179/23, EU:T:2024:897, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

145 Ühestki Århusi määruse sättest, arvestades Århusi konventsiooni, ei tulene aga, et neis õigusaktides ette nähtud vaidemenetluse süsteem välistab eespool punktis 144 viidatud kohtupraktika kohaldamise.

146 Järelikult eiras komisjon seda sätet ja sama määruse artiklit 10 ning rikkus vaidlustatud otsuses õigusnormi, kui ta jättis vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata hagejate vaide põhjendused, mis olid esitatud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu peale, põhjendusel et tegemist on aktiga, millel ei ole õiguslikku ega välist mõju Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti g tähenduses.

147 Mis teisena puudutab teist etteheidet, tuleb meeles pidada, et mõiste „keskkonnaõigus" on Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punktis f määratletud kui „liidu õigusaktid, mis olenemata nende õiguslikust alusest, aitavad saavutada ELi toimimise lepingus sätestatud liidu keskkonnapoliitika eesmärke: säilitada, kaitsta ja parandada keskkonna kvaliteeti, kaitsta inimeste tervist, kasutada loodusressursse kaalutletult ja mõistlikult ning edendada rahvusvahelisel tasandil meetmeid piirkondlike või ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega tegelemiseks". Nagu nähtub kõnealuse määruse põhjendusest 10, on osutus nendele eesmärkidele põhjendatud, sest „keskkonnaõigus areneb pidevalt".

148 Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f sõnastusest endast koostoimes selle määruse põhjendusega 10 ilmneb, et liidu seadusandja soovis anda mõistele „keskkonnaõigus“ laia ulatuse (vt selle kohta 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 84).

149 Euroopa Kohus on otsustanud, et mõiste „keskkonnaõigus“ laias tähenduses hõlmab kõiki liidu õigusakte, mis olenemata oma õiguslikust alusest aitavad kaasa selle poliitika eesmärkide saavutamisele, nagu need on kindlaks määratud ELTL artikli 191 lõikes 1. Asjaolust, et Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f enda sõnastuse kohaselt ei ole õigusakti vastuvõtmise õiguslik alus asjasse puutuv kriteerium selle kvalifitseerimisel „keskkonnaõiguseks“, saab järeldada, et niisuguse akti vastuvõtmise menetlus, mis vastavalt ELTL artiklile 289 määrab kindlaks, kas tegemist on seadusandliku aktiga või mitte, ei ole samuti selle kvalifitseerimise jaoks asjasse puutuv kriteerium (vt 6. juuli 2023. aasta kohtuotsus EIP ja komisjon *vs.* ClientEarth, C-212/21 P ja C-223/21 P, EU:C:2023:546, punkt 87 ning seal viidatud kohtupraktika).

150 Siiski tuleb tagada, et mõiste „keskkonnaõigus“ Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f tähenduses tõlgendus oleks kooskõlas eespool punktides 99–104 esitatud põhimõtetega, mis käsitlevad ELTL artiklist 291 tuleneva komisjoni rakendamispädevuse ranget piiritlemist ning eri institutsioonide vahelise pädevuse jaotuse, institutsioonilise tasakaalu ning lojaalse koostöö ja õiguskindluse põhimõtet.

151 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kui komisjonile on esitatud vaie ELTL artikli 291 kohaldamisalasse kuuluva rakendusakti peale, ei ole vaide esitajal lubatud tugineda keskkonnaõiguse normidele, mille tagajärjel kaldutaks vaide rahuldamise korral kõrvale selle rakendusakti alusaktist ja seeläbi muudetaks või täiendataks neid õigusnorme, sealhulgas nende mitteolemuslikke osi.

152 Käesolevas kohtuasjas peab Üldkohus analüüsima, kas hagejad võisid oma vaide põhjendamiseks tugineda muudele õigusnormidele kui määrus 2018/842, et tõendada, et rakendusotsus 2023/1319 on vastuolus keskkonnaõigusega, eelkõige liidu keskkonnapoliitika eesmärkidega, mis on kindlaks määratud ELTL artikli 191 lõikes 1.

153 Selle kohta olgu tõdetud, et määruse 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857) artikli 4 lõike 3 kolmas ja neljas lõik kohustavad komisjoni aastateks 2023–2030 kindlaks määrama liikmesriikidele aastaks eraldatud kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikud riiklike inventuuriandmete alusel, mille liikmesriigid on esitanud kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määruse (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta ning otsuse nr 280/2004/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2013, L 165, lk 13) artikli 7 alusel või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määruse (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT 2018, L 328, lk 1), artikli 26 alusel.

154 Peale selle on määruse 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857) artikli 4 lõikes 5 sätestatud, et selle artikli alusel vastu võetud rakendusaktid võetakse vastu sama määruse artiklis 14 osutatud kontrollimenetluse kohaselt. Viimati nimetatud sättes on ette nähtud, et „[k]omisjoni abistab

kliimamuutuste komitee, mis on loodud määruse (EL) nr 525/2013 kohaselt“, „[n]imetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses“ ja „[k]äesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5“.

155 Niisiis ilmneb eespool punktides 147–149 korratud põhimõtetest ning eespool punktides 153 ja 154 viidatud sätetest, et hagejad tohtisid oma vaide põhjendamiseks tugineda rakendusotsuse 2023/1319 õigusvastasusele seoses määruste nr 525/2013 ja 2018/1999 teatavate sätetega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT 2011, L 55, lk 13), sätetega, mida kohaldatakse viite kaudu neile määrustele, et tõendada selle otsuse vastuolu keskkonnaõigusega, ilma et vaie võiks siiski viia selleni, et komisjon kaldub – kui ta peab seda põhjendatuks – kõrvale Euroopa kliimamääruse ning määruste 2018/842 ja 2023/857 sätetest, mida rakendusotsusega 2023/1319 rakendatakse.

156 Järelikult tuleb tõdeda, et kuna komisjon märkis vaidlustatud otsuses, et rakendusotsuse 2023/1319 õiguspärasuse hindamisel loetakse määrust 2018/842 „keskkonnaõiguseks“, rikkus ta vaidlustatud otsuses õigusnorme, täpsemalt Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti f ja artiklit 10.

157 Kolmandana tuleb siiski meenutada, et kohtupraktika kohaselt ei saa mitme põhjenduse korral, isegi kui selle akti, mille tühistamist nõutakse, üks või mitu põhjendust on õigusvastased, see puudus viia akti tühistamiseni, kui ühest või mitmest muust põhjendusest piisab selle akti õiguspäraseks õigustamiseks, sõltumata õigusvastastest põhjendustest (vt 21. juuni 2023. aasta kohtuotsus UG *vs.* komisjon, T-571/17 RENV, EU:T:2023:351, punkt 145 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka 18. juuli 2013. aasta kohtuotsus komisjon jt *vs.* Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 130).

158 Käesoleval juhul on see aga nii. Nimelt olgu täheldatud, et esimese vastuvõetamatuse põhjenduse kohaselt, millega komisjon vaidles vastu hagejate argumentidele 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta ja mida hagejad Üldkohtus ei vaidlustanud, viitas komisjon sisulisele seosele selle mõjuhinnangu, Euroopa kliimamääruse ja rakendusotsuse 2023/1319 vahel.

159 Täpsemalt leidis komisjon vaidlustatud hinnangus, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang on osa seadusandlikust algatusest, mille eesmärk on integreerida liidu õiguskorda teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005.

160 Vastab tõele, et kui komisjon valmistab ette niisuguseid mõjuhindamise dokumente, siis ta ise seadusandjana ei tegutse. Nimelt, kui mõjuhindamise menetlus toimub – nagu käesoleval juhul – enne seadusandlikku menetlust kitsas tähenduses, algab see formaalselt alles siis, kui komisjon esitab seadusandliku ettepaneku (vt selle kohta 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth *vs.* komisjon, C-57/16 P, EU:C:2018:660, punkt 86).

161 Siiski on oluline meeles pidada, et ELL artikli 17 lõike 2 kohaselt võib liidu seadusandlikke akte vastu võtta ainult komisjoni ettepaneku põhjal, välja arvatud juhul, kui aluslepingutes on ette nähtud teisiti. Sellele institutsioonile nimetatud sättega antud algatuspädevus hõlmab ühelt poolt õigust otsustada, kas ettepanekut esitada või mitte, välja arvatud juhul, kui institutsioon on kohustatud ettepaneku esitama. Teisalt hõlmab komisjoni algatuspädevus õigust määrata kindlaks võimaliku ettepaneku ese, eesmärk ja sisu, pidades silmas, et ELTL artikli 293 lõike 1 kohaselt saab nõukogu, kui ta teeb aluslepingute järgi otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, seda ettepanekut muuta vaid ühehäälselt, välja arvatud selles lõikes osutatud juhtudel. Arvestades

järelikult seda pädevust, on komisjonil seadusandlikus menetluses määrav roll (vt selle kohta 4. septembri 2018. aasta kohtuotsus ClientEarth *vs.* komisjon, C-57/16 P, EU:C:2018:660, punktid 87 ja 88 ning seal viidatud kohtupraktika).

162 Niisiis ei ole hagejad käesolevas kohtuasjas vaielnud vastu sellele, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang tehti selleks, et komisjon võtaks vastu seadusandliku algatuse, mis viis Euroopa kliimamääruse ja määruse 2018/842 muutmiseni.

163 Nimelt nähtub 17. septembri 2020. aasta teatisest, millele oli lisatud sama päeva mõjuhinnang, et komisjon märkis, et ta analüüsis selle mõjuhinnangu raames põhjalikult mõju, mida avaldaks kasvuhoonegaaside heite 50–55% vähendamine 2030. aastaks võrreldes 1990. aasta tasemega liidu majandusele, ühiskonnale ja keskkonnale, ning analüüsis hoolikalt olemasolevate poliitikavahendite kombineerimist ja seda, kuidas iga majandussektor saaks nende eesmärkide saavutamisele kaasa aidata, mistõttu komisjon leidis, et tasakaalustatud, realistlik ja konservatiivne trajektoor kliimaneutraalsuse saavutamiseks 2050. aastaks nõuab 2030. aastaks eesmärki vähendada heitkoguseid 55% võrra. Ühtlasi märkis ta nimetatud teatises, et sellest tulenevalt kavatseb ta algatada peamiste seadusandlike aktide, eelkõige määruse 2018/842 läbivaatamise, et seda kõrgemat sihti saavutada.

164 Lõpuks ilmneb Euroopa kliimamääruse põhjendusest 26, et teine eesmärk 2030/1990 vastab kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärgile, mille oli komisjon välja pakkunud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus, mida liidu seadusandja pidas ammendavaks.

165 Kuna komisjon esitas 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu seadusandlike aktide sätete muutmiseks, et integreerida teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 liidu õiguskorda, vastab see mõjuhinnang järelikult seadusandlikule algatusele ning kujutab seega endast seadusandliku pädevuse teostamist Århusi määruse artikli 2 lõike 1 punkti c tähenduses.

166 Järelikult ei rikkunud komisjon Århusi määruse sätteid ja eespool punktides 119 ja 126 korratud põhimõtteid arvestades õigusnormi, kui ta lükkas vastuvõetamatuse tõttu tagasi hagejate väited 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, kuna sellel mõjuhinnangul oli sisuline seos Euroopa kliimamäärusega ja määrusega 2018/842 (muudetud määrusega 2023/857).

167 Kuna vaidlustatud otsus sisaldab osas, milles sellega lükatakse vastuvõetamatuse tõttu tagasi hagejate väited 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta, vähemalt üht põhjendust, mis ei ole õigusvastane ja mis toetab komisjoni järeldust, et hagejate väited on vastuvõetamatud, siis eespool punktides 146 ja 156 välja toodud õigusnormi rikkumised, mis mõjutavad vaidlustatud otsuse teisi põhjendusi, ei mõjuta vaidlustatud otsuse kehtivust ega saa kaasa tuua selle tühistamist.

168 Eeltoodust ilmneb, et komisjon ei rikkunud õigusnormi, täpsemalt Århusi määruse artiklit 10, kui ta lükkas vastuvõetamatuse tõttu tagasi hagejate väited, et teise eesmärgi 2030/1990 ja teise eesmärgi 2030/2005 aluseks olnud 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang ei olnud piisav, mistõttu tuleb tagasi lükata ka esimese väiteosa teine ja kolmas etteheide ning järelikult ka esimese väite esimene osa ja see väide tervikuna.

B. Teine väide, et on rikutud õigusnormi või tehtud ilmseid hindamisvigu, kuna komisjon jättis vaidlustatud otsusega vaide põhjendamatuse tõttu rahuldamata

169 Teine väide koosneb sisuliselt neljast järgmisest osast.

170 Esimese väiteosa põhjendamiseks viitavad hagejad õigusnormi rikkumisele seoses liidu kohustusega võtta kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise poliitika aluseks ülemaailmsete heitkoguste vähendamise taseme, mis on vajalik, et piirata ülemaailmse keskmise temperatuuri tõusu 1,5 °C-ga võrreldes tööstusrevolutsioonieelse tasemega. Eeskätt tuginevad nad Pariisi kokkuleppe artiklitele 2–4, keskkonnakahju ärahoidmise põhimõttele, ELTL artiklile 191 ning harta artiklitele 2–4, 7, 17, 21 ja 24.

171 Teise väiteosa põhjendamiseks leiavad hagejad, et komisjon rikkus vaidlustatud otsuses õigusnormi või tegi ilmseid hindamisvigu, kui ta keeldus tunnustamast liidu kohustust kehtestada oma 2030. aasta heite sihttasemed, millega liit võtaks enda kanda õiglase osa heitkoguste vähendamise tasemest ülemaailmsel tasandil. Eelkõige viitavad nad Pariisi kokkuleppe artiklitele 2 ja 4, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonile, keskkonnakahju ärahoidmise põhimõttele ja ELTL artiklist 191 tulenevale ettevaatuspõhimõttele.

172 Kolmanda väiteosa põhjendamiseks tuginevad hagejad ilmsele hindamisveale, kuna komisjon lükkas põhjendamatuse tõttu tagasi vaide põhjendused, milles nad väitsid, et esiteks oli see institutsioon kohustatud hindama võimalust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid rohkem, kui on ette nähtud teises eesmärgis 2030/1990, ja teiseks oli see eesmärk ilmselgelt ebapiisav, kuna heitkoguseid oli võimalik vähendada rohkem. Eeskätt tuginevad nad Pariisi kokkuleppe artiklile 4, keskkonnakahju ärahoidmise põhimõttele ja ELTL artiklile 191.

173 Neljanda väiteosa põhjendamiseks leiavad hagejad, et komisjon tegi vaidlustatud otsuses samuti ilmse hindamisvea, kui ta lükkas põhjendamatuse tõttu tagasi vaide põhjendused, milles nad väitsid, et 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangus ei hinnatud teise eesmärgi 2030/1990 mõju ega kliimamuutuste mõju harta artiklites 2–4, 7, 17, 21 ja 24 tagatud põhiõigustele.

174 Komisjon väidab, et teine väide on vastuvõetamatu, kuivõrd hagejad soovivad oma argumentidega saada hinnangut selle kohta, kas teine eesmärk 2030/1990 ja teine eesmärk 2030/2005 on kooskõlas teatavate keskkonnaõiguse normidega, mis on seadusandlikud aktid ja mida komisjonil ei ole volitust läbi vaadata.

175 Olgu täheldatud, et oma vaide V punktis viitasid hagejad „rakendusotsuse 2023/1319 menetluslikele ja sisulistele puudustele“.

176 See V punkt koosneb kolmest punktist, milles hagejad esitasid kaks vaide põhjendust.

177 Hagejad leiavad esiteks, et kuna teise eesmärgi 2030/1990 alus oli 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang, pidanuks komisjon selle mõjuhinnangu ebapiisavust arvestades tegema enne rakendusotsuse 2023/1319 vastuvõtmist uued hindamised.

178 Teiseks märkisid hagejad, et kuivõrd rakendusotsuses 2023/1319 kindlaks määratud aastaks eraldatud lubatud heitkoguse ühikud kehtestati teise eesmärgi 2030/1990 alusel, mis ei olnud ilmselgelt piisav, tuleb ka neid lubatud heitkoguse ühikuid pidada ebasobivaks.

179 Nii ilmneb vaide V punkti põhjendustest, mis on kokku võetud eespool punktides 175–178, et menetluslikud ja sisulised puudused, millele hagejad selles punktis viitasid, ei kujuta endast rakendusotsusele 2023/1319 omaseid spetsiifilisi puudusi, mis erinevad sama vaide IV punktis viidatud neis seadusandlikes sätteis esinevatest puudustest, millega on kehtestatud teine eesmärk 2030/1990 ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnang.

180 Järelikult tuleb tõdeda, et kõik argumendid, mille hagejad esitasid formaalselt rakendusotsuse 2023/1319 kohta, puudutavad tegelikult sätteid, millega reguleeritakse teist eesmärki 2030/1990, teist eesmärki 2030/2005 ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangut.

181 Esiteks ilmneb aga esimese väite analüüsist, et komisjon ei rikkunud vaidlustatud otsuses õigusnormi, kui ta lükkas vastuvõetamatuse tõttu tagasi väited, mille hagejad esitasid oma vaide IV punkti põhjendamiseks teise eesmärgi 2030/1990, teise eesmärgi 2030/2005 ja 17. septembri 2020. aasta mõjuhinnangu kohta. Teiseks tuleneb eespool punktist 36, et vaidlustatud hinnangu punktis 3.4 – milles on käsitletud hagejate vaide IV punktis hagejate välja toodud menetluslikke ja sisulisi puudusi – lükkas komisjon nende argumendid täielikkuse huvides ka põhjendamatuse tõttu tagasi.

182 Selles kontekstis tuleb meeles pidada, et väide, mis on esitatud vaidlustatud akti lisapõhjenduse kohta, on edutu (vt selle kohta 12. septembri 2024. aasta kohtuotsus D'Agostino ja Dafin *vs.* EKP, C-566/23 P, ei avaldata, EU:C:2024:743, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 26. juuli 2023. aasta kohtuotsus Troy Chemical Company *vs.* komisjon, T-662/21, ei avaldata, EU:T:2023:442, punktid 93–96).

183 Niisugusel juhul võib liidu kohus nimelt tõhusa õigusemõistmisega seotud põhjustel jätta sellise väite põhjendatuse analüüsimata (vt selle kohta 29. septembri 2022. aasta kohtuotsus HIM *vs.* komisjon, C-500/21 P, ei avaldata, EU:C:2022:741, punkt 73).

184 Eeltoodust tuleneb – ilma et oleks vaja teha otsust komisjoni esitatud asja läbivaatamist takistava asjaolu kohta –, et teine väide tuleb edutuse tõttu tagasi lükata. Järelikult tuleb jätta hagi tervikuna rahuldamata.

V. Kohtukulud

185 Kodukorra artikli 134 lõike 1 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kodukorra artikli 135 lõikes 1 on siiski ette nähtud, et juhul, kui õiglus seda nõuab, võib Üldkohus otsustada, et kaotanud pool kannab lisaks enda kohtukuludele vaid osa vastaspoole kohtukuludest või ei mõisteta temalt üldse kohtukulusid välja.

186 Käesolevas kohtuasjas jäeti hagejate nõuded rahuldamata. Siiski on leitud, et komisjon rikkus vaidlustatud otsuse teatavates põhjendustes õigusnorme, mis võis ajendada hagejaid esitama käsitletavat hagi, et need rikkumised tuvastataks. Neil asjaoludel leiab Üldkohus, et on õiglane jätta hagejate kohtukulud nende endi kanda ja mõista neilt välja üks kolmandik komisjoni kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (üheksas koda viieliikmelises koosseisus)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Jätta Global Legal Action Networki ja Climate Action Network Europe'i (CAN-Europe) kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja üks kolmandik Euroopa Komisjoni kohtukuludest.

Truchot Kanninen Nihoul

Sampol Pucurull Perišin

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 2. septembril 2026 Luxembourgis.

Allkirjad